

Περίληψη

Τα τελευταία εκατό και πλέον χρόνια αναπτύσσεται και συγκροτείται σε γνωστικό πεδίο με επιμέρους κλάδους η Επιστήμη της Παιδαγωγικής, αντικείμενα της οποίας αποτελούν η αγωγή και η εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, η Επιστήμη της Παιδαγωγικής έχει ως κύρια αντικείμενα μελέτης τις επιδιώξεις, τα κριτήρια, τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες οργάνωσης, λειτουργίας και αξιολόγησης των καταστάσεων σχολικής αγωγής και εκπαίδευσης διαφορετικών ηλικιών και των ρόλων τους οποίους οι εμπλεκόμενοι σε αυτές αναπτύσσουν.

Στην πορεία ανάπτυξης της Παιδαγωγικής δημιουργήθηκαν επιμέρους επιστημονικοί κλάδοι, θεωρητικής και πρακτικής φύσης, οι οποίοι συγκροτούν το ευρύτερο γνωστικό πεδίο της Παιδαγωγικής, για τον προσδιορισμό των οποίων χρησιμοποιείται τις τελευταίες δεκαετίες ο όρος Επιστήμες της Παιδαγωγικής. Επειδή οι επιστημονικοί κλάδοι της Παιδαγωγικής ανήκουν στην κατηγορία των εφαρμοσμένων δεοντολογικών επιστημών, στην πορεία ανάπτυξης του γνωστικού πεδίου διαμορφώθηκαν, όπως είναι αναμενόμενο στις δεοντολογικές επιστήμες, διαφορετικές σχολές σκέψης για το "δέον γενέσθαι" στη σχολική αγωγή και εκπαίδευση, οι οποίες αντιλαμβάνονται με διαφορετικό τρόπο την ιεράρχηση των εκπαιδευτικών προτεραιοτήτων, το ρόλο της εκπαίδευσης στο κοινωνικό γίγνεσθαι, τη φύση και τις δυνατότητες των μαθητών, τη φύση της σχολικής γνώσης, τις διαδικασίες και τους όρους της μάθησης και της ανάπτυξης και, κατ'επέκταση τους ρόλους και τον επιθυμητό δασκάλου.

Η παρούσα Εισαγωγή στις Επιστήμες της Παιδαγωγικής περιλαμβάνει έξι ενότητες εκ των οποίων οι πέντε πρώτες παρουσιάζουν τέσσερις κύριους τύπους δασκάλου, τον μεθοδο-κεντρικό, τον παιδο-κεντρικό, τον γνωσιο-κεντρικό και τον κοινωνιο-κεντρικό, και αναλύσουν τον τρόπο με τον οποίο οι εν λόγω τύποι τοποθετούνται στις βασικές παραμέτρους της σχολικής εκπαίδευσης, διαμορφώνοντας έτσι διαφορετικές εκπαιδευτικές καταστάσεις με αντίστοιχο προσανατολισμό και περιεχόμενο.

Η έκτη και τελευταία ενότητα παρουσιάζει την ιστορική και επιστημολογική πορεία ανάπτυξης και συγκρότησης των Επιστημών της Παιδαγωγικής σε διακριτό και ακαδημαϊκώς αναγνωρισμένο γνωστικό πεδίο, καθώς και την πορεία του παράλληλου και συγγενούς γνωστικού πεδίου των υβριδικών Επιστημών της Αγωγής και της Εκπαίδευσης και, τέλος, παρουσιάζει τις εννοιολογικές κατηγορίες των Επιστημών της Παιδαγωγικής.

Σε κάθε ενότητα, εκτός από τα κύρια κεφάλαια, παρατίθενται προς συμπληρωματική μελέτη κεφάλαια από βιβλία του Γιάννη Χατζηγεωργίου και του Ηλία Γ. Ματσαγγούρα.

Περιεχόμενα

Προλογικό σημείωμα || "Με λογισμό και μ' όνειρο" || Βιβλιογραφία προλόγου και εισαγωγής || Αναπληρωτές σε ένα σχολείο αλλιώτικο από τ' άλλα: σεναριακή προσέγγιση του θέματος || Η ΠΡΑΞΙΣ της εκπαίδευσης: Σκοποί, περιεχόμενο, σχέσεις και ρόλοι || Προσανατολισμοί και φιλοσοφικές βάσεις αναλυτικών προγραμμάτων || Σκοποί και στόχοι στο αναλυτικό πρόγραμμα || Το περιεχόμενο των αναλυτικών προγραμμάτων || Μεθοδο-κεντρική προσέγγιση κοινωνικής ένταξης: Στόχος η αποτελεσματική διδασκαλία της διδακτέας ύλης, Σκοπός η κοινωνική αποτελεσματικότητα || Το σκεπτικό του Tyler || Παιδο-κεντρική προσέγγιση ανάπτυξης του προσώπου: Στόχος η ολόπλευρη ανάπτυξη του προσώπου, Σκοπός η προσωπική ευτυχία και η διαπροσωπική συναντίληψη || Οι ανάγκες του μαθητή και ο ρόλος του δασκάλου || Γνωσιο-κεντρική προσέγγιση αυτονόμησης του ατόμου: Στόχος η κατάκτηση της σχολικής γνώσης, Σκοπός η γενική μόρφωση και η γνωστική ανάπτυξη του ανθρώπου || Εμπειρίες με νόημα || Κοινωνιο-κεντρική προσέγγιση ανασυγκρότησης: Στόχος ο χειραφετημένος πολίτης, Σκοπός η ανασυγκρότηση της κοινωνίας || Κριτική της κριτικής παιδαγωγικής: τάσεις, συγκλίσεις, αποκλίσεις και πρόσωπα || Από την Παιδαγωγική στις Επιστήμες της Παιδαγωγικής: ταυτότητα του παιδαγωγικογενούς γνωστικού πεδίου || Οι Επιστήμες της Αγωγής και της Εκπαίδευσης: ταυτότητα του υβριδικού γνωστικού πεδίου || Βασικές έννοιες των Επιστημών της Παιδαγωγικής: αγωγή, εκπαίδευση και παιδεία || Η θέση της διδακτικής στο σύστημα των κοινωνικών επιστημών || Μεθοδολογία της επιστημονικής διδακτικής || Αντικείμενο της επιστημονικής διδακτικής || Αντί επιλόγου: Τελικά, είναι η διδακτική αυτόνομος επιστημονικός κλάδος.